

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Інститут практичної культурології та арт-менеджменту
Кафедра культурології та інформаційних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
проф. Іванов С.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Публікаційна активність і наукометричні системи»

галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
спеціальність	029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
освітньо-науковий рівень	третій (доктор філософії)
освітньо-наукова програма	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
вид дисципліни	дисципліна вибору інституту
Форма навчання	денна
Навчальний рік	2018/2019
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	диф. залік

Викладач: кандидат історичних наук, Копанєва Вікторія Олександрівна

Пролонговано: ... на 2019/2020 н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2018

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

Дана навчальна дисципліна є однією з провідних дисциплін бібліотекознавчого циклу, яка спрямована на формування фахових (спеціальних) програмних компетентностей освітньо-професійної програми підготовки фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують фахівця з бібліотекознавства, архівознавства, бібліографознавства, документознавства, інформаційних технологій та інших наук бібліотекознавчого циклу.

2. Мета дисципліни:

Метою викладання дисципліни «Публікаційна активність і наукометричні системи» є формування у майбутніх фахівців знань і навичок щодо розв'язування комплексних проблем в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з інформаційної та бібліотечної справи, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових знань, цілісного професійного розуміння процесів і явищ, закономірностей та особливостей досліджень. А також бібліометричний моніторинг публікаційної активності вчених і колективів для експертного оцінювання результативності їх наукової діяльності.

Останніми роками відбувається відродження уваги вітчизняних учених до наукознавства. Створюються та впроваджуються у практику нові, засновані на використанні бібліометричних індикаторів методи оцінювання результативності діяльності наукових працівників, університетів і наукових установ. Тому актуальним стає введення в програми вищих навчальних закладів навчальної дисципліни, в якій розглядаються теоретичні засади наукометрії і практика оцінювання результативності наукової діяльності.

3. Завдання:

- ознайомлення з нормативними актами України щодо оцінювання наукових установ;
- освоєння термінології та закономірностей наукометрії;
- інформування про світові та національні наукометричні системи;
- вироблення навичок науково-дослідної роботи, організації і проведення бібліометричних досліджень;
- уміння формувати базу даних щодо дисертаційних досліджень з бібліотекознавства та архівознавства незалежної України.

4. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни

1. Знання

- особливості сучасних бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень;
- етапи становлення бібліотекознавчих та архівознавчих досліджень ;
- методологія бібліотекознавчих та наукознавчих досліджень;
 - загальні принципи науково-дослідної роботи;
 - понятійно-категоріальний апарат наукометрії;
 - технології бібліометричного моніторингу документальних комунікацій;
 - тенденції розвитку методик оцінювання ефективності наукової діяльності в Україні та світі.

2. Вміння

- аналізувати стан бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень;

- застосовувати отримані теоретичні знання у практичному орієнтуванні щодо бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень;
- орієнтуватися в сферах використання комерційних і загальнодоступних наукометричних систем;
- створювати бібліометричні профілі вчених, колективів і журналів;
- формувати джерельну базу для експертного оцінювання результативності наукової діяльності та готувати оглядово-аналітичні матеріали.

3. Володіння навичками

- критичного мислення та прийняття відповідальних рішень та ініціативної поведінки;
- аналізу та синтезу отриманої інформації;
- реалізовувати дослідницькі навички й уміння;
- підготувати базу даних дисертаційних досліджень з бібліотекознавства та наукознавства.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати особливості сучасних бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень, етапи їхнього становлення та методологію	Лекція	Усне опитування, перевірка виконання завдань	20%
2.1	Володіти загальними принципами науково-дослідної роботи, створювати бібліометричні профілі вчених, колективів і журналів	Лекція	Усне опитування, перевірка виконання завдань	20%
2.2	Вміти формувати джерельну базу для експертного оцінювання результативності наукової діяльності та готувати оглядово-аналітичні матеріали	Лекція	Усне опитування, перевірка виконання завдань	20%
3.1	Застосовувати отримані теоретичні знання у практичному орієнтуванні щодо бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень	Лекція	Усне опитування, перевірка виконання завдань	20%
4.1	Самостійно формувати базу даних дисертаційних досліджень з бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень	Лекція	Усне опитування, тестові завдання	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	2.1	2.2	3.1.	4.1
Програмні результати навчання (назва)					
Мати передові концептуальні та методологічні знання з бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та здійснення інновацій	ПРН1		ПРН1		
Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями результати наукових досліджень, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях		ПРН2		ПРН2	
Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, формувати джерельну базу для експертного оцінювання результативності наукової діяльності та готувати оглядово-аналітичні матеріали		ПРН3			ПРН3
Розуміти загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати отримані теоретичні знання у практичному орієнтуванні щодо бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень	ПРН4				
Уміти критично мислити, оцінювати та синтезувати інноваційні ідеї в галузі бібліометричних, наукометричних та інфометричних досліджень			ПРН5		ПРН5

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.)

7.1 Форми оцінювання студентів:

- підсумкове оцінювання: диференційований залік

7.2 Організація оцінювання:

Контроль за якістю навчання аспіранта здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів аспіранта формують семестрові бали, отримані з усіх тем згідно плану змістових розділів (бали, отримані за контрольні роботи (у формі тестування), презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійних завдань; а також бали, які отримані за підсумкову роботу (залік).

7.3. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73		D
60-63	Задовільно	E
35-59		FX
1-34		F

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		Лекції	Самостійна робота	Всього
Частина 1. Теоретичні засади наукометрії				
1.	Тема 1. Оцінювання наукової діяльності	2	4	6
2.	Тема 2. Методологія наукометрії	2	4	6
3.	Тема 3. Термінологія наукометрії	2	4	6
4.	Тема 4. Статистичні закономірності наукометрії	2	6	8
Частина 2. Наукометричні системи				
7.	Тема 5. Комерційні наукометричні системи	2	4	6
8.	Тема 6. Некомерційні наукометричні системи	2	4	6
9.	Тема 7. Національні індекси наукового цитування	2	4	6
10.	Тема 8. Вебоμεтрія та інформетрія	2	4	6
Частина 3. Бібліометрика української науки				
12.	Тема 9. Бібліометричні профілі в системі Google Scholar	2	4	6
13.	Тема 10. Інформаційно-аналітична система «Бібліометрика української науки»	2	6	8
14.	Тема 11. Заходи з оптимізації бібліометричних показників університету (наукової установи)	2	4	6
15.	Тема 12. Наука України в світовій системі наукових комунікацій	2	4	6
16.	Тема 13. Синергетика наукових комунікацій	2	4	6
17.	Тема 14. Бібліометричний аудит дослідницької діяльності університету (наукової установи). Наука України в світових бібліометричних базах даних	4	4	8
	Всього:	30	60	90

Загальний обсяг 90 год.¹, в тому числі (вибрати необхідне):

Лекцій – 30 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Базова

1. Про затвердження Положення про державну атестацію науково-дослідних (науково-технічних) установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 квітня 1998 р. N 469 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/469-98-%D0%BF>.
2. Про затвердження Методики оптимізації (атестації) бюджетних наукових установ, які повністю або частково фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та плану оптимізації (атестації) бюджетних наукових установ, які повністю або частково фінансуються за рахунок коштів державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. N 1176 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1176-2011-%D0%BF>.

¹ Загальна кількість годин, відведених на дану дисципліну згідно навчального плану.

3. Про затвердження Порядку оцінки розвитку діяльності наукової установи: Наказ МОН України від 03.04.2012 № 399 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0629-12>.
4. Бібліометрика української науки : інформаційно-аналітична система [текст] / Л. Костенко та ін. // Бібл. вісн. – 2014. – № 4. – С. 8-12.
5. Добров Г. М. Наука о науке. Введение в общее науковедение [монографія] / Г. М. Добров. – К. : Наук. думка, 1989. – 301 с.
6. Жабін О. І. Технологічні трансформації в бібліотеці: від бібліографування до наукометрії [текст] / О. І. Жабін. – Наук. пр. НБУВ. – К., 2015. – С. 346–360.
7. Картина науки в библиометрических портретах ученых [текст] / Л. И. Костенко, О. И. Жабин, Е. А. Кухарчук, Т. В. Симоненко // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – 2014. – Вып. 12. – С. 70-78.
8. Копанєва Є. Національні індекси наукового цитування [текст] / Є. Копанєва // Бібл. вісн. – 2012. – № 4. – С. 29-35.
9. Копанєва В. О. Методи оцінки результатів наукової діяльності [текст] / В. О. Копанєва // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 8-10 жовт. 2013 р.). – К., 2013. – С. 343-344.
10. Копанєва В. О. Питання розвитку бібліометрії та наукометрії в Україні. [текст] / В. О. Копанєва // Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 21-23 жовт. 2014 р.). – К., 2014. – С. 394-395.
11. Костенко Л. Й. Синергетика в бібліометрії та наукометрії [текст] / Л. Й. Костенко // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 8-10 жовт. 2013 р.). – К., 2013. – С. 345-346.
12. Кухарчук Є. О. Представлення української науки в наукометричній надбудові SciVal корпорації Elsevier [текст] / Є. О. Кухарчук // Наукові праці НБУВ. – 2015. – Вып. 41. – С. 382-396.
13. Кухарчук Є. Світові наукометричні системи [текст] / Є. Кухарчук // Бібл. вісн. – 2014. – № 5. – С. 7-11.
14. Лукашевич Т. Г. Міжнародний досвід оцінювання наукової діяльності [текст] / Т. Г. Лукашевич // Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 21-23 жовт. 2014 р.). – К., 2014. – С. 425-427.
15. Мриглод І. Наука України у світовому інформаційному просторі / І. Мриглод, О. Мриглод // Вісник Національної академії наук України. – 2007. – № 10. – С. 3-18.
16. Налимов В. В. Наукометрия. Изучение развития науки как информационного процесса [монографія] / В. В. Налимов, З. М. Мульченко. – Москва : Наука, 1969. – 192 с.
17. Наукова періодика України та бібліометричні дослідження : [монографія] / Л. Й. Костенко, О. І. Жабін, Є. О. Копанєва, Т. В. Симоненко ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2014. – 173 с.
18. Наукометрія : методологія та інструментарій [текст] / Л. Й. Костенко та ін. // Вісн. кн. палати. – 2015. – № 9. – С. 25-29.
19. Про вимірювання наукової ефективності [текст] / О. І. Мриглод, Р. Кенна, Ю. В. Головач, Б. Берш // Вісник Національної академії наук України. – 2013. – № 10. – С. 76-85.
20. Симоненко Т. В. Бібліометричні системи Scopus і Google Scholar: сфери використання [текст] / Т. Симоненко // Бібл. вісн. – 2012. – № 2. – С. 10-13.

21. Соловяненко. Д. Політика індексації видань у наукометричних базах даних Web of Science та SciVerse Scopus [текст] / Д. Соловяненко // Бібл. вісн. – 2012. – № 1. – С. 6-20.
22. Управление большими системами [Электронный ресурс] / Сб. тр. Спец. вып. 44. – Наукометрия и экспертиза в управлении наукой / [под ред. Д. А. Новикова, А. И. Орлова, П. Ю. Чеботарева]. – М.: ИПУ РАН, 2013. – 568 с.– Режим доступа: <http://ubs.mtas.ru/upload/library/UBS44.pdf>.

Допоміжна

23. Мазов Н.А. Альтернативные подходы к оценке научных результатов / Н. А. Мазов, В. Н. Гуреев // Вестник Российской академии наук. – 2015. – № 2, том 85. – С. 115-122.
24. Земсков А. И. Библиометрия: взгляд на проблему. Сравнение уровня цитирования научных статей в разных странах / А. И. Земсков // Научные и технические библиотеки. – 2014. – № 9. – С. 22-44.
25. Костенко Л. Библиотека та наукометрія: світовий досвід, українська перспектива / Л. Костенко, Д. Соловяненко // Бібліотечний вісник. – 2009. – № 6. – С. 29-32.
26. Копанева Е. А. Вебометрические показатели научной периодики Украины / Е. А. Копанева // Научные и технические библиотеки. – 2013. – № 5. – С. 75-82.
27. Горовий В. М. Критерії якості наукових досліджень у контексті забезпечення національних інтересів / В. М. Горовий // Вісник Національної академії наук України. – 2015. – № 6. – С. 74-80.
28. Маршакова И. В. Система цитирования научной литературы как средство слежения за развитием науки [монография] / И. В. Маршакова. – М.: Наука, 1988. – 287 с.
29. Наукометрія проти інсинуацій / А. Шевченко, М. Іоргов, В. Шадура // Дзеркало тижня. – 2013. – № 38, 18 жовтня 2013.
30. Формализованные методы анализа документальных информационных потоков / Н С. Редькина // Библиосфера. – 2005. – № 2. – С. 51-59.

Інформаційні ресурси

31. Бібліометрика української науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/bpnu/>.
32. Вебометричний рейтинг бібліотек України / Biblio Webometrics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biblio-ranking.in.ua/>
33. Лейденский манифест для наукометрии [Электронный ресурс] / Д. Хикс, П. Воутерс и др.; А. А. Исэрова (пер.). – Режим доступа: <http://www.igh.ru/about/news/1053/>.
34. Мазов Н. А. Библиометрические системы в поддержку научных исследований [Электронный ресурс] / Н. А. Мазов, В. Н. Гуреев // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса: Труды XXII международной конференции (Крым, Судак, 6-14 июня 2015 г.)
35. Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics [Electronic resource] / D. Hicks, P. Wouters, L. Waltman, S. de Rijcke, I. Rafols // Nature, April 23, 2015 (vol. 520), pp. 429-431. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.nature.com/news/bibliometrics-the-leiden-manifesto-for-research-metrics-1.17351>
36. Eugene Garfield [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.garfield.library.upenn.edu/>.

37. Google Scholar [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access: <http://scholar.google.com.ua/> .
38. Ranking Web of Research Centers [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access: <http://research.webometrics.info/>.
39. San Francisco Declaration on Research Assessment [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ascb.org/dora/>
40. SCImago Journal & Country Rank [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.scimagojr.com/>
41. Scopus [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.scopus.com/>.
42. Web of Science [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access: <http://webofscience.com/>